

О.І. Амоша, І.П. Булеєв, А.І. Землянкін, Л.О. Збаразська, Ю.М. Харазішвілі та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Київ, 2017. – 120 с.

4. *Харазішвілі Ю.М.* Проблеми інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки держави / *Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь* // Банківська справа. – 2015. – № 1 (133). – С. 3–21.

5. *Харазішвілі Ю.М.* Модернізація економіки Донецької області: стратегічні сценарії реалізації з позицій сталого розвитку до 2020 року: наук. доп. / *Ю.М. Харазішвілі, В.І. Ляшенко, Л.Л. Шамілева, Ю.І. Жихарева*; НАН України, Ін-т економіки пром-ті. – Київ, 2016. – 119 с.

Христов Олександр Леонідович

к.ю.н., доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,

Бакало Вікторія Олександрівна

курсант Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ПОНЯТИХ ДО ОГЛЯДУ ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО РОЗМІЩЕНІ НА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСАХ, МЕТОЮ СТВОРЕННЯ ЯКИХ Є СПРИЯННЯ НЕЗАКОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Організаційно-правові аспекти забезпечення участі незалежних осіб під час досудового розслідування до сьогодні ще не знайшли повного вирішення.

Сьогодні чисельна плеяда правників визначає важливість і необхідність існування інституту понятих у кримінальному провадженні, оскільки поняті є незалежними джерелами і відіграють вагоме значення під час визнання доказами тих чи інших фактичних даних [1].

Слід зазначити, що огляд житла чи іншого володіння особи здійснюються з обов'язковою участю не менше двох понятих незалежно від застосування технічних засобів фіксування відповідної СРД [2], однак, залишається неврегульоване на законодавчому рівні питання участі понятих у проведенні огляду джерел інформації, що розміщені на Інтернет-ресурсах, метою створення яких є сприяння незаконній діяльності.

Працівникам правоохоронних органів часто доводиться мати справу із технічними засобами, які використовуються злочинцями у якості знарядь та засобів вчинення злочинів. Серед таких засобів найчастіше зустрічаються: 1) стаціонарні персональні комп'ютери (робочі станції або сервери); 2) ноутбуки та нетбуки; 3) планшети; 4) бортові комп'ютери автомобілів; 5) телевізори із функцією SMART; 6) GPS-навігатори; 7) носії цифрової ін-

формації (диски, дискети, флеш-носії тощо); 8) периферійне обладнання (принтери, сканери тощо); 9) мобільні комп'ютерні пристрої із функцією телефону та ін.

Специфіка проведення такого огляду полягає у тому, що докази із цифрових джерел інформації мають низку унікальних характеристик, зокрема, нестійкість. Особливо це стосується енергозалежних даних, які є дуже нестійкими у часі, і якщо їх не зберегти правильно і швидко, то вони можуть бути втрачені. В сучасних комп'ютерних системах дані часто зберігаються і обробляються не на самому пристрої а в інших місцях (наприклад, хмарні сховища), доступ до яких регулюється законодавством тієї країни, де вони фізично розташовані [3].

Тому особливу роль у цьому випадку відіграють пошук і вилучення комп'ютерних даних в режимі реального часу з фіксацією часу здійснення своїх дій.

Окремо слід зазначити, що інформація, яку сприймають поняті під час проведення огляду джерел інформації, що розміщені на Інтернет-ресурсах (в режимі реального часу) з часом стирається у пам'яті і може викривлятися, що негативно впливає на встановлення істини під час наступних стадій кримінального провадження.

Крім того, існування в КПК вимоги щодо обов'язкової участі понять породило ситуацію, коли одні і ті ж особи постійно (або періодично) приймають участь у проведенні СРД (так звані «чергові» поняті), більшість із яких не мають відповідних знань з ІТ-технологій та особливостей функціонування програмних продуктів.

У зв'язку з цим, усвідомлення понятими операційних процесів, які здійснюються відповідним спеціалістом, залученим до огляду джерел інформації в режимі реального часу буде ускладнено, і як наслідок поставить під сумнів об'єктивність і достовірність показань понять під час судового провадження.

У зв'язку з цим, можна дійти висновку, що для проведення огляду відкритих джерел інформації, що розміщені на Інтернет-ресурсах, метою створення яких є сприяння незаконній діяльності необхідно залучати понять, які володіють відповідними знаннями.

Такі висновки підтверджує й напрацьована практика залучення понять зі спеціальними знаннями до огляду Інтернет-ресурсів працівниками Департаменту боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми Національної поліції, яка дає позитивні результати у подальшому розгляді кримінальних проваджень на судових стадіях. Одним із прикладів участі у якості понять громадян зі спеціальними знаннями з ІТ-технологій є залучення студентів технічних ВНЗ.

1. Христов О. Л. Організаційно-правові аспекти залучення понять при проведенні слідчих (розшукових) дій / О. Л. Христов, А. О. Панасенко // Оперативно-розшукова дія-

льність Національної поліції: проблеми теорії та практики : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 18 листоп. 2016 р.) : у 2-х ч. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. – Ч. 1. – С. 192-195.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI в редакції від 12.04.2018 [Електронний ресурс] / Офіційний Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу до код. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Виявлення, попередження та розслідування злочинів торгівлі людьми, вчинених із застосуванням інформаційних технологій: навчальний курс / [А. Вінаков, В. Гузій, Д. Девіс, В. Дубина, М. Каліжевський, О. Манджай, В. Марков, В. Носов, О. Соловйов]. – К., 2017. – 148 с.

Чередниченко Олександр Юрійович

к.е.н., доцент, професор спеціальної
кафедри «Правове забезпечення
оперативно-службової діяльності
Служби безпеки України» Інституту
підготовки юридичних кадрів для СБУ
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого,

**ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАКТИЧНОГО
ВТІЛЕННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО «ОНЛАЙН-КАБІNETУ»
В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ**

Прискорення євроінтеграційних процесів в Україні, зміни в громадянському та соціально-економічному середовищі країни, обумовили необхідність впровадження сучасних світових стандартів в галузі економіки та права. З цього приводу в середовищі як законодавців так і практичних фахівців розгорнута серйозна дискусія, яка стосується реформування системи кримінального процесу, що підштовхує вітчизняного законодавця до внесення змін до кримінально-процесуального законодавства.

Як результат, до відповідних комітетів Верховної Ради України подано декілька нових законопроектів, що стосуються змін чи прийняття нових кримінально-процесуальних кодексів в яких пропонується введення такого поняття як «персональний онлайн-, кабінет». Законодавець вважає, що таким чином буде надана можливість доступу судей, адвокатів та самих звинувачених до матеріалів кримінального провадження в електронному вигляді. Мова йде про відеозапис засідань, фото- відео-докази, сканіровані копії документів процесуальних записів тощо. Досить прогресивне нововведення, але без детального опрацювання механізму його втілення це може призвести до серйозних проблем.

Так, законодавцем пропонується введення електронних версій процесу-